

Forslag til forespørgselsdebat om, hvilke barrierer der er om målet om énsprogethed i den offentlige administration?

(Medlem af Inatsisartut Vivian Motzfeldt, Siumut)

Hvad er udfordringer i forhold til at man kan benytte sig af et sprog på de offentlige arbejdspladser?

Såfremt vi skal finde svaret herpå, må vi i første omgang spørge os selv om, hvorfor det har været nødvendigt at indføre brugen af 2 sprog hos det offentlige.

Når vi tager en historisk tilbageblik, kan man tage flere historiske vinkler, og dermed også svarene til disse, men jeg vil dog præcisere følgende: tuberkulose – der har været udbredt lungesygdom her i landet. Sygdommen der angreb og forulempede mange borgere her i landet, fik lukket øjnene op hos de ansvarlige danske myndigheder, som ændrede deres syn på udviklingen af landet. Danskerne havde indtil da indtaget den holdning, at grønlandernes levevilkår samt brugen af deres sprog, kunne fortsættes uden mærkbare ændringer. Det betød, at man på skoler og administrationer benyttede sig primært af det sprog der taltes her i landet. Men på baggrund af de kummerlige forhold som mange borgere her i landet levede under ønskede man ændringer, således det grønlandske folk også skulle kunne leve som danske borgere. Nogenlunde på samme tidspunkt, erklærede De Forenede Nationer, at koloniherrredømmende skulle afskaffes rundt omkring i verdenen. Det betød blandt andet, at grønlænderne skulle ligestilles med danske statsborgere, hvilket betød, at danske standarder og metoder også skulle bruges i Grønland. Uddannelse, administration, sundhedsvæsenet, de tekniske hjælpemidler, ja så godt som alle væsentlige samfundsforhold, skulle være så ens som muligt overalt i kongeriget.

Denne betragtning er stadig gældende den dag i dag. Vore livsvilkår skal så vidt muligt tilnærmes de danske forhold. Og disse mål – om at forholdene skulle tilnærmes hinanden – ligger sådan den dag i dag, at uddannelsesniveaulet endnu ikke er ens her i landet, hvorved f.eks. at der i administrationen mangles lokale jurister, edb-operatører, sagsbehandlere mv. Selvom mange fag ikke har direkte relation til administrationen her i landet, har disse en betydning i forhold til sådan som samfundet fungerer. Dette f.eks. hvad angår læger, teknikere, skibsofficerer, er disse jobs stadig besat med mange dansksprogede medarbejdere. Disse har også krav på at blive serviceret på deres sprog af det offentlige.

Realiteten er derfor den dag i dag, at når så mange har dansk som modersmål, har disse krav på at serviceres på deres sprog af det offentlige. Vi er i alt ca. 56.000 borgere her i landet, hvoraf ca. 6.000 kommer udefra. Det betyder, at ca. 10% af befolkningen kommer udefra, og når man ser på arbejdskraften, består op til ca. 1/5 af arbejdsstyrken af udefrakommende arbejdskraft. Disse har en uddannelsesmæssig baggrund og opfylder de krav, vi ikke har haft indflydelsen på at opstille.

På denne måde kan vi udpege den første problemstilling, nemlig samfundets krav til serviceniveauet i samfundet. Så længe krav om serviceniveauet befinder sig der og så længe vi ikke har formået at uddanne et tilstrækkeligt antal lokale til de uddannelser vi efterlyser, vil vi stadig have behov for at tilkalde udefrakommende arbejdskraft.

Når vi så fokuserer på omsætningen af de mennesker vi tilkalder opdager vi også, at mange af disse bliver her i landet for en alt for kort periode som vanskeliggør tilstrækkelig grønlandsk uddannelse. Derfor vil et undervisningstiltag, hvorved vi lærer dem det grønlandske sprog ofte være et spild af ressourcer, hvorfor vi ikke kan anbefale en sådan vej.

Hvad kan vi så gøre? Der er flere muligheder at gå, og lad os se på de mulige træk: Skal vi slægge på vores krav om serviceniveau især hvad administrationen angår. Jeg er dog ikke i tvivl om, at et sænkning af borgerserviceniveau ikke er noget som har den brede interesse. F.eks. ønsker vi nok ikke en forringelse af den lægelige service.

Såfremt vi ikke ønsker et ringere serviceniveau, hvordan kan vi så undgå at dette ikke finder sted? Hvilke administrative forhold, kan forringes?

En af mulighederne er, at kravet om direkte kontakt til de mennesker der servicerer os ikke længere stilles som et krav. I disse år hvor computere bruges mere og mere, vil vi måske kunne finde vejen til at færre mennesker i fremtiden servicerer os, og dette kan ske ved, at flere og flere af vore uddannede medborgere, kanaliseres til at servicere os direkte og at disse pålægges et ansvar.

En anden hurdle som der kan peges på, og som kan forstærke problemerne er, at der er krav om at alle borgere uanset bosted skal servicerer på ens vilkår og hvor der er uens lokale forhold som kræver anderledes tilgang. Nu hvor kommunernes antal er blevet gjort mindre, er serviceniveauet på mange områder blevet mere ens, også selvom man har pålagt kommunerne et større ansvar. F.eks. har Velfærdskommissionen ellers foreslået, at skatteprocenten gøres ens til 37% overalt i landet. Der kunne også peges på andre forhold, hvorved forholdene kunne gøres mere ens.

F.eks. såfremt de sociale forhold og bestemmelser kunne gøres ens overalt i landet, ville dette kunne resultere i forenkling af administrationen, idet der også ville blive et mindre behov for at tilkalde udefrakommende arbejdskraft for området.

Måske kunne visse administrative forhold kunne lægges sammen under én hat. Dette f.eks. hvad angår Departementerne i Selvstyret, samt forskellige forvaltningsgrene i den kommunale administration, hvoraf mange bliver administreret på vidt forskellige måder. Såfremt man kunne opbygge sådanne enheder under samme hat, kunne dette måske medvirke til forenkling af administrationen, hvilket ville resultere i at behovet for at tilkalde udefrakommende arbejdskraft blev gjort mindre.

Et af de forhold, der er faktorer i landets store administration, er det forhold og som kom frem under vurderingen heraf var: " vi arbejder konkret en 1/2 dag, men bruger resten af tiden til kontrol". Det betyder, at det der er lavet, efterfølgende bliver kontrolleret af andre. Der udarbejdes udtalelser/rapporter af de arbejder der er blevet gjort, og disse bliver også læst af andre mennesker. Såfremt vi måske kunne forenkle og gøre kontrolmekanismerne mindre, ville det betyde en mindre administration.

Man kunne også lade være med at udarbejde regler om hvordan de administrative forhold skal kontrolleres, og opnå målene, uden at disse kontrolmekanismer finder

sted. Såfremt borgerne generelt i deres væremåde samt værdifastsættelser ændrede deres syn og stolede mere på hinanden, samt at disse skridt betød færre regler, så ville det resultere i en betydelig forenkling af administrationen.

Der er andre administrative forhold der kan formindskes og forenkles gennem konkret analysearbejde. Heri er der påpeget flere hurdler, der kan overvindes: at der opstilles for mange uens krav, at kontrollen er for omfattende, at forskellige forvaltningsgrene arbejder for lidt sammen, og at der lovgives for meget i forhold til den måde som folk agerer på. Nogle tiltag kan realiseres hurtigere, f.eks. at ændre på folks vaner og at folk gør mere for at få en bedre uddannelsesmæssig baggrund.

Men hvad angår at gøre behovet for oversættelser mindre er: Vi er blevet til et folk med 2 sproglige forudsætninger. Nogle taler kun grønlandsk og andre taler det ikke. Selvfølgelig kan vi ift. at vi trods alt er relativt få sætte spørgsmålstejn ved, om vi i det hele taget skal operere med 2 sprog. Men der findes lokale borgere, der ikke taler grønlandsk og disse har som borgere ret til at tale det sprog de behersker bedst og at de bliver serviceret administrativt ift. denne kendsgerning, samt at der efter behov tolkes for dem.

Vi må også tænke på, at verden nu i større grad fungerer på den måde, at nyhedsformidlingen hele tiden sker hurtigt og effektivt. Mange af disse oplysninger, er der behov for at få på det grønlandske sprog, hvilket betyder, at behovet for oversættelsesarbejder til stadighed vil bestå. Vi foretrækker nok ikke den kendsgerning, at vi helst vil undgå oversættelser, fordi det måske vil betyde, at vi mister vores oprindelige sprog og f.eks. kun vil kunne tale engelsk i fremtiden.